

SPANJE
bekken door zijn
HEILIGEN

SPANJE
bekijken door zijn
HEILIGEN

Een uitgave van spanje.boeken

Nergens in Europa spelen de heiligen zo'n belangrijke rol als in Spanje. De grootste en bekendste Spaanse feesten worden gehouden ter ere van een of andere heilige, een Santo of een Virgen. Met 'Virgen', letterlijk vertaald 'maagd', bedoelt men in de eerste plaats de Heilige Maagd María, de moeder van Jezus, maar ze heeft in Spanje honderden bijnamen, zoals de Virgen de los Desamparados (Madonna van de Eenzamen) in Valencia; de Virgen del Rocío (Madonna van de Dauw) die in Andalucía voor de grootste Spaanse bedevaart zorgt; de Virgen del Carmen (Madonna van de berg Karmel) die de patroonheilige van de zeevaarders is; de Virgen del Pilar (Madonna van de Zuil) die met een groot feest geëerd wordt in Zaragoza, en zo gaat het maar verder...

Ieder dorp heeft zijn patroonheilige, die met veel luister gevierd wordt rond de dag van zijn of haar feestdag; de meeste dorpen en steden hebben dan nog een aantal wijkkapellen die opgedragen zijn aan een heilige en waar zijn naamdag met een feest verbonden is en natuurlijk is iedere kerk ook opgedragen aan een heilige.

Daar houdt het niet mee op. Profane feesten, zoals er in Spanje in massa zijn, worden ook opgedragen aan een heilige en vele verenigingen hebben ook een patroonheilige. Hele straten in dorpen en steden hebben hun heiligennis en de straat is dan ook naar die heilige genoemd. Een massa Spaanse straten beginnen met 'calle San...', 'calle Santa...' of 'calle Virgen...'

Maar om zeker niemand te vergeten wordt ook Allerheiligen hier intens gevierd.

Nee, de heiligen hebben in Spanje niet te klagen.

Patroonsfeesten

Ja, ieder dorp, iedere stad, iedere wijk heeft zijn patroonsfeesten. Het zijn de belangrijkste feesten van het dorp of de stad. Met veel luister wordt ter ere van de schutpatroon een hele week feest gevierd en kan men diverse evenementen bekijken of aan diverse activiteiten deelnemen.

Muziek is overal de hoofdschotel van het programma, muziek in alle stijlen en genres, maar meestal bedoeld voor de jongeren. Dat komt omdat de feestcommissie wordt samengesteld door de jongeren die achttien jaar worden. Die zorgen voor de inkomsten door de organisatie van evenementen en de verkoop van loten en allerlei snuisterijen met betrekking tot het feest, zoals medaillons, sleutelhangers, zakdoeken, sjaals, dassen, speldjes, etc...

Natuurlijk willen ze in ruil een groot medezeggenschap in het programma en bestaat de muziek meestal uit pop- en rockconcerten. Afhankelijk van het budget zien en horen we regionale of nationale groepen of solisten.

Wat niet mag ontbreken is de processie, waarbij het beeld van de heilige door de straten wordt gedragen, vergezeld door de grote meerderheid van de inwoners, die met een kaars in de hand het traject aflegt, sommigen zelfs blootsvoets.

Een ander onderdeel dat nergens ontbreekt is het vuurwerk, soms als slot van het feestgewoel en soms enkele dagen lang. Daaraan verbonden is er de mascletá. Dit is niet echt een vuurwerk. Het is een opeenvolging van knallers, op een hoogte van ongeveer twee meter boven de grond opgehangen en met elkaar verbonden. Ze zijn van verschillende intensiteit en zorgen volgens de specialisten voor een soort ritme, dat door leken nergens te herkennen is. Het belangrijkste is dat het vooral lawaai maakt.

Mascletá in Valencia

Want lawaai is onafscheidelijk verbonden aan een Spaans feest. Men gaat er ogenschijnlijk van uit dat heiligen tuk zijn op lawaai, ofwel wil men dat ze het tot in de hemel horen. Men gaat van de veronderstelling uit dat alle heiligen daar in de hemel hun eeuwige verblijfplaats hebben en die moeten toch kunnen horen dat ze hier op aarde gevierd worden.

Niet alleen vuurwerk en mascletá zorgen voor een hels spektakel. Nee, de hele dag worden er vuurpijlen afgestoken en gooien de kinderen rotjes om de mensheid toch maar kenbaar te maken dat hier feest gevierd wordt.

Men hoeft echter niet met ongeduld op een feest te wachten. Een huwelijk of een communie is voldoende om een 'traca' aan te steken. Dat is een koord waaraan een aantal knallers met elkaar verbonden zijn en de laatste is de hardst klinkende.

Mocht u toch nog geknal horen, al is het geen feest, huwelijk of communie, dan wordt er waarschijnlijk ergens een privé-feest georganiseerd.

Stilte is in Spanje angstaanjagend. Waarom? Moeten we daarvoor terugreizen naar de oudheid en wilden ze met lawaai de boze geesten weghouden?

Misschien daarom wordt de orkesten ook aangeraden om het aantal decibel nog net binnen de grens van het houdbare te houden, zodat ook alle buurdorpen mee kunnen genieten. Voor buitenlanders is het inderdaad pas genietbaar vanuit zo'n buurdorp.

Het mooie is dat bij zo'n patroonsfeesten de jongens en meisjes in de traditionele klederdracht worden gestoken. Het gaat dan wel om de traditionele feestkledij en die is altijd mooi en kleurrijk. Bovendien verschilt ze van streek tot streek. Normaal gezien wordt er ook een feestkoningin gekozen, samen met haar hofdames. Aan een koning is men nog niet toe, hoewel die wel een plaats krijgt bij de feesten van Moros y Cristianos, die overal op diverse plaatsen en ter ere van andere heiligen worden gehouden.

Die patroonsfeesten worden dus opgedragen aan in het land minder bekende heiligen, maar ieder dorp en iedere stad heeft wel een relatie tot de heilige die 'benoemd' werd tot patroonheilige. Hij of zij zorgde voor een of ander wonder, redde het dorp van de ondergang tijdens een overstroming, aardbeving of vijandelijke inval of zijn of haar beeld werd hier op wonderbaarlijke wijze gevonden.

Want ten slotte dienen daar de heiligen toch voor. Om wonderen te verrichten. Het was voor hen dan ook heel dankbaar om dat in Spanje te doen, een land waar een heilige wordt vereerd als... tja, als een heilige. En als die heilige al eens faalt... Als er toch ergens een ramp plaats vindt in plaats van een wonder? Dat wordt die heilige graag vergeven. Niemand zal het in zijn hoofd halen om voor zijn of haar beeld de wenkbrauwen op te trekken met een afkeurend 'En?' die de heilige er op te wijzen dat hij of zij zijn of haar plicht om het dorp te beschermen, deerlijk heeft verwaarloosd.

Iedereen maakt al eens fouten.

En een heilige is tenslotte ook maar een mens.

De bloemenhulde

Bij de patroonsfeesten hoort onverbrekkelijk een 'ofrenda de flores', een bloemenhulde. De feestelingen, uiteraard in de traditionele feestkledij, brengen in optocht ruikers aan, die bij het beeld van de gevierde worden geplaatst.

In sommige steden is dit een indrukwekkende vertoning, zoals in Valencia, Alicante, Zaragoza...

Het beeld van de heilige wordt metershoog op een plein geplaatst en de mantel bestaat uit een houten frame, waarin de bloemenruikers worden geplaatst.

Die voorafgaande optocht, begeleid door de onmisbare fanfare, is een schouwspel op zich. De fanfare, de 'banda de música' is enorm populair in de regio Valencia en men heeft zelfs een aanvraag ingediend om die 'bandas' (letterlijk vertaald bende) op de nemen in de lijst van werelderfgoed van de UNESCO. Bij belangrijke feesten is het niet vreemd dat men bandas uit naburige dorpen inhuurt en kunnen we twintig of meer fanfares voor de gezelligheid zorgen

De heilige Maagd Maria

De evangelisten Matteüs, Lucas en Johannes hebben elk hun verhalen over Maria. Net als in hun verhaal over het leven van Jezus, leggen de evangeliën eigen accenten als zij het over Maria hebben. Spontaan zullen lezers de vraag stellen: “Klopt dit wel allemaal met de historische realiteit?”

Het beantwoorden van die vraag kan een reden zijn om te kijken hoe men de evangeliën moet lezen: niet als historische verslaggeving, maar als geloofsgetuigenis. Dit is meteen een algemene regel die van toepassing is op alle historische geschreven bronnen, je moet je afvragen met welke bedoeling en voor welk publiek een tekst geschreven is.

In zowel het Nieuwe Testament als in de Koran is Maria de moeder van Jezus. De oorsprong van de naam Maria is waarschijnlijk Egyptisch in de vorm van Meriam wat ‘de geliefde’ wil zeggen. Volgens de Christelijke traditie is zij de dochter van Joachim en Anna en vooral voor katholieken is Maria de belangrijkste heilige en verschillende liturgische feesten en hoogfeesten worden, zeker in Spanje, ter ere van Maria gevierd.